

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС

РІК ЗАСНУВАННЯ
2002
ЛИСТОПАД
Число 11 (179)
КИЇВ 2016

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

Що не кажіть, а український народ уміє не тільки трудитися, а й веселитися. Навіть коли десь на сході держави гримлять гармати незрозумілої війни, коли в самому древньому місті все більше й більше жалобних портретів загиблих героїв з'являється на Гоголівській вулиці. Бо душа народу не спить. Бо вміють ніжинці вдарити лихом об землю за давнім звичаєм – недарма вони з козацького краю, свого часу саме Ніжинський полк був одним із найбільших на Лівобережній Україні.

ПОКРОВСЬКА ВЕСЕЛКА

І цієї осені під Покрову в центрі міста зібралися тисячі людей – господарі, гості з далеких та ближніх країв. Хто з піснями, хто з товарами, хто з творчими роботами.

Ще за два дні до відкриття ярмарку в місті відбувалися різноманітні заходи: на стадіоні "Спартак" змагалися легкоатлети та футболісти, студенти Гоголівського університету змагалися на фестивалі-конкурсі музичної творчості "Сесія-2016". Та то була тільки підготовка до головного дійства. Саме на нього до центральної площі стяглися сотні веселих людей, аби розділити радість святкового братання. Ближче до сцени гуртувався актив міста, серед якого депутати міськради, керівники установ та бізнесових структур, інтелігенція, навіть ректор університету Олександр Самойленко з батьком-професором Григорієм Васильовичем відірвалися від клопотів. Була в них ще одна вагома

причина – напередодні вийшла грунтовна двотомна монографія старшого дослідника, до видання якої долучився й Віктор Ткаченко. І коли біля сцени з'явилася делегація столичного Чернігівського земляцтва на чолі з його головою, чимало

ніжинців з радістю відзначили: і цього разу маємо факт тісної співпраці з своїми вихідцями, які не забувають малу батьківщину! А гостей прибуло немало – Людмила Борис з дочкою Мариною, Микола В'ялий, Ірина Карась, Ольга Огієвська, Анатолій Горбач, а до них приєдналися й сусіди-носівчани на чолі з невтомним Віктором Черненком та Анатолієм Стратілатом. Все було, як у добрій родині.

⇒ 10

До уваги земляків!

Якщо ви хочете і далі перебувати у вирі земляцьких подій, стежити за життям на Сіверській землі, а то й виступати з розповідями про добрі справи нашого колективу та його людей, – передплачуйте газету "Отчий поріг".
Передплату для себе та друзів, навчальних закладів і громадських організацій можна здійснити у будь-якому поштовому відділенні. Індекс газети 37630.

Час лікує рани.

АВРЕЛІЙ АВГУСТИН БЛАЖЕННИЙ

У ЛИСТОПАДІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

КРОВОВА Алла Георгіївна – 85-ліття. Народилася 18 листопада 1931 року в Умані на Черкащині (проживала в Чернігові). Працювала інженером дослідного підприємства Інституту геохімії і фізики мінералів НАН України, методистом природничих факультетів заочного відділення КДУ ім. Т.Г. Шевченка. Учасник Другої світової війни, член Ради ветеранської організації Шевченківського р-ну Києва.

ТИЩЕНКО Олена Василівна – 85-ліття. Народилася 20 листопада 1931 року в с. Горбове Новгород-Сіверського р-ну. Працювала старшим інженером Укрмінпрому УРСР, начальником виробничого відділу промислового об'єднання Укрпаппрому.

ЄВТУШЕНКО Світлана Сергіївна – 80-ліття. Народилася 2 листопада 1936 року в Прилуках. Український радянський, партійний і профспілковий діяч. Кандидат в члени ЦК КПУ в 1986–1990, депутат Верховної Ради УРСР 9-го і 11-го скликань, заступник голови Комітету ВРУ з охорони материнства та дитинства.

Має два ордени Трудового Червоного Прапора, почесну Грамоту Президії Верховної Ради УРСР.

НАТАЛЕНКО Володимир Гаврилович – 75-річчя. Народився 1 листопада 1941 року в Ічні. Працював директором Ічнянської музичної школи, Гурзуфської та Калінінградської музичних шкіл. Двічі обирався депутатом Ялтинської міської ради, працював головою Комісії з питань освіти та культури.

Нагороджений Почесними грамотами Калінінградської області та РСФСР.

МАРЦИНОВСЬКА Олександра Луківна – 75-річчя. Народилася 20 листопада 1941 року в с. Вільшане Сосницького р-ну. Працювала на різних економічних посадах, останнім часом – головним економістом у відділі бухгалтерського обліку Міністерства культури України.

МУРАШКО Надія Павлівна – 70-річчя. Народилася 3 листопада 1946 року в с. Нові Яриловичі Ріпкинського р-ну. Трудовий шлях пройшла на різних посадах на Київському виробничому об'єднанні "Хімволокно".

МАКСИМЕНКО Тамара Миколаївна – 70-річчя. Народилася 4 листопада 1946 року в м. Чугуїв (проживала в Семенівці). Працювала у військових частинах за місцем служби чоловіка – Німеччина, Бурятія. Переїхавши до Києва, працювала лаборантом кафедри в ліцеї № 157.

ПОГРЕБИЦЬКИЙ Валерій Борисович – 70-річчя. Народився 18 листопада 1946 року в Новгород-Сіверську. Працював керівником групи технічного обслуговування обчислювальної техніки ДП "Діпроверф".

ЛЕГЕЙДА Олександр Сергійович – 70-річчя. Народився 23 листопада 1946 року в Ніжині. Обіймав керівні посади уповноваженого начальника

озброєння Збройних сил України, начальника Головного військового представництва Міністерства оборони України. Був головою Державної Служби експертного контролю України.

Генерал-майор. Заслужений машинобудівник України, заслужений промисловець України.

БОРИСЕНКО Тетяна Олександрівна – 65-річчя. Народилася 1 листопада 1951 року в с. Томичі Куйбишевського р-ну Амурської області (батько родом з села Рудня Корюківського р-ну). Учитель англійської мови Київської гімназії № 117 ім. Лесі Українки. Учитель-методист, член Ради науково-методичного центру з іноземних мов, учитель-наставник. Відмінник народної освіти України.

ЛУПАН Віктор Іванович – 65-річчя.

Народився 13 листопада 1951 року в смт. Холми Корюківського р-ну. Працював директором магазину "Вега". Ліквідатор наслідків аварії на ЧАЕС.

ЦИБА Валентина Василівна – 65-річчя. Народилася 20 листопада 1951 року в с. Кіпті Козелецького р-ну.

ОБЖА Михайло Федорович – 65-річчя. Народився 25 листопада 1951 року в смт. Любеч Ріпкинського р-ну. Працював начальником автоколони та начальником ОТК. Нині – директор МП "Гарант-Автомаркет". Учасник ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

ЛАВРИНЕНКО Софія Іванівна – 65-річчя.

Народилася 29 листопада 1951 року в с. Свидовець Бобровицького р-ну. Працює викладачем української мови та літератури, вихователем Українського фізико-математичного ліцею КНУ ім. Т.Г. Шевченка. Викладач вищої категорії, нагороджена Грамотою Міністерства України.

ЛЯШЕНКО Анатолій Григорович – 60-річчя. Народився 9 листопада 1956 року в с. Журавка Варвинського р-ну. Працює водієм у готелі "Дніпро".

ІОВЕНКО Володимир Михайлович – 60-річчя. Народився 12 листопада 1956 року в с. Новий Глибів Козелецького р-ну. Працював заступником начальника штабу УДПО МВС України, був директором ПП "Пожпостач". Нині працює сільським головою с. Шевченкове Броварського р-ну Київської області. Полковник у відставці. Учасник ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. Відзначений відомими нагородами.

ЯРЕМЕНКО Олександр Борисович – 60-річчя. Народився 16 листопада 1956 року в с. Дзюбівка Ічнянського р-ну (жив у Прилуках). Був заступником голови Асоціації магістрів з державного управління, помічником депутатів кількох скликань, заступником голови Правління ЗАТ "Зодча діадема".

СИМОНЕНКО Ольга Василівна – 55-річчя. Народилася 12 листопада 1961 року в с. Косачівка Козелецького р-ну. Вчитель початкових класів ЗНЗ №285 м. Києва.

Дорогі земляки!

Рада товариства "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного доброторства в ім'я рідної землі.

Борзнянський

Його ім'я ще донедавна було на вустах мільйонів українців. Одні щиро підтримували його істинно народну манеру публічної поведінки, принципів у розв'язанні складних державних справ, часто-густо цитували колоритні висловлювання в парламенті чи в інших високих державних структурах, інших не влаштовувала простонародна манера поведінки державного діяча найвищого рангу.

самородок

Але все-таки мало не всі розуміли: так, він справжній самородок, народний улюбленець із козацьким характером, якому болить доля народу. Був то наш славний земляк Іван Степанович Плющ. І раптом після його відходу два роки тому в кращі світи запала незрозуміла мовчанка – ніби й не було людини такого масштабу, ніби не ухвалювали депутати під його керівництвом доленосних рішень.

Що ж, такі ми вже, мабуть, люди, що за особистою суетою не цінуємо велике. Та ж наша горезвісна Верховна Рада не вшанувала свого недавнього керівника бодай хвилиною мовчання навіть у день його 75-ліття! Та й українська преса мов води в рот набрала. Недарма великий Тарас Шевченко – правда, з іншого приводу – писав колись із гіркотою: "Ніхто не гавкне, не лайне, неначе й не було мене". Тож мушу від імені земляків-чернігівців вибачитися перед світлою пам'яттю неповторної людини з вірою в те, що її слава поступово зійде з неба в українському небі. Бо велике бачиться з відстані...

Доля відвела йому досить короткий вік, якщо зважити на сучасні виміри та могутню генетику. Народився в Борзні під громи німецької артилерії. Навчався в школі, сільськогосподарському технікумі, закінчив Українську сільськогосподарську академію та Академію суспільних наук при ЦК КПРС. А паралельно вперто долав вершину за вершиною у кар'єрі, пізнаючи життя з низів. Бригадир овочівників у Баришівському

районі (ось звідки любов до саду!), агроном, голова колгоспу, голова Київської облради саме в час, коли сталася Чорнобильська трагедія, саме тоді на його плечі лягли страшні випробування радіацією, бо за службовим статусом Іван Степанович мав займатися десятками питань облаштування життя біженців. Мабуть, ті мандри в пекельну зону й укоротили йому віку. А нові часи становлення України як незалежної держави під-

няли невтомного, впертого духом українця на гребінь збуреної хвилі народних шукань. І він розкрився як небуденний лідер державного масштабу, навки записавши своє прізвище в аннали новітньої історії. Двічі очолював Верховну Раду України (от і кажуть, що не можна двічі вступити в одну й ту ж воду), був секретарем РНБО. Словом, був завжди в гарячих точках боротьби за державу. На жаль, вона виявилася невдячною. Мабуть, така у нас суспільна еліта, якій за меркантильними інтересами ніколи думати про велике...

Іван Плющ належав до справжніх патріотів України. Та особливо любив він свою Чернігівщину. І це може підтвердити кожен, хто стикався з ним, хто перебував бодай короткий час у силовому полі його великої, відкритої душі. Згадаймо, як під час велелюдних річних зібрань нашого земляцтва раптом з'являвся цей кремезний спокійний красень з буйною чуприною, як часом обходив святкові столи єднання районів області, як не

минав увагою жодного земляка, знаючи поіменно десятки з нас. А скільки разів з'являвся він зненацька в офісі, пояснюючи, що дуже скучив за земляками! А скільком сіверянам допоміг у скрутні, користуючись із високої посади! А скільки добрих справ устиг висіяти на рідній малій батьківщині! Згадаймо лишень чудесне відродження "Ганниної пустині" в Мотронівці, освяченої іменами П. Куліша та Ганни Барвінок. Той острівець культури нині стає материком української пам'яті.

Згадую наші нечасті зустрічі й дякую Богові за те, що подарував мені радість спілкування з великим патріотом.

Йому було б тільки 75. Але Іван Плющ встиг зробити стільки, що навіть наша байдужість не здатна сховати його в морок небуття. Такі самородки, як алмази, шліфують не люди, а сам час. Тепер справа за ним. Віряться ж: доки буде на світі наша Україна, доти й житиме наш славний земляк.

Леонід ГОРЛАЧ

ПОДАРУНКИ НА ПОКРОВУ

Напередодні Дня захисника України, який вже втретє відзначається 14-го жовтня в день Покрови Пресвятої Богородиці, в Прилуцькому осередку Чернігівського земляцтва вирішили привітати в першу чергу тих, хто служить у Збройних силах України та сьогодні захищає нашу рідну землю.

Приємним подарунком для захисників, перш за все, гадали ми, стане наша увага та пам'ять про цей важливий день. І тому з самого ранку 13 жовтня ми вже прямували до Центрального клінічного шпиталю державної прикордонної служби України. Напередодні зібрали гроші – хто скільки зміг. Закупили яблука, виноград, груші, чай, цукор, різні цукерки та печиво. Доручили передати фрукти і солодощі

нашим дівчатам-активістам Юлії Тесленко та Наталії Хоменко.

На жаль, у зв'язку з нормами санітарного контролю, які сьогодні існують у військових, ми не змогли відвідати палати і передати наші подарунки особисто кожному пораненому, що знаходиться на лікуванні. Але керівництво шпиталю

нас запевнило, що до святкового столу кожний воїн обов'язково отримає наші дарунки одночасно з теплими словами на адресу захисників. Ми завжди будемо шанувати захисників своєї Батьківщини, наших бійців, військові традиції та героїчні подвиги України!

Людмила ТИМОФІЄВА

ПОЛУДЕНЬ ВІКУ

тонов прочитав вірш про школу, вчителів.

Після заходу відбулася творча зустріч у Музеї-світлиці Б. Харитонова, під час якої актор дарував присутнім книги з автографами. Найбільше враження на всіх присутніх справила книга про життєвий шлях голови Прилуцького осередку Чернігівського земляцтва Павла Кривоноса. Нам є ким пишатись!

Дякуємо усім, хто розділив з нами радість спілкування, а нашому навчальному закладу бажаємо нових звершень та процвітання!

Алла СКОРИНА,
заступник директора
з виховної роботи
Ладанської гімназії

Нещодавно відбулися урочистості з нагоди святкування 50-річчя Ладанського загальноосвітнього навчального закладу. Учні, викладачів, випускників і всіх присутніх об'єднала низка приємних спогадів та шкільних миттєвостей.

Учнем Ладанської школи колись був і заслужений артист України Борис Харитонов.

– Добрий вечір, моя Україно!

Добрий вечір, мої земляки!

Рідний Ладан, твоя я дитина, – так сказав актор.

Співпраця Бориса Харитонова і Ладанської гімназії за останні роки тільки зміцніла: продовжує працю-

вати і радувати відвідувачів Музей-світлиця актора, яка завдяки зусиллям завідувача Володимира Поліщука з моменту відкриття поповнилася новими унікальними експонатами.

На святі не обійшлося без привітань, виступів, побажань...

Всіх присутніх привітали перший заступник голови Прилуцької райдержадміністрації Денис Росовський, заступник голови районної ради Наталія Єгорова, начальник відділу освіти райдержадміністрації Микола Бобренко. Окросяю дня став святковий концерт, в якому взяли участь учні, вчителі та гості-випускники. Борис Хари-

Чудового суботнього ранку зібралися земляки – а це Микола Борщ, Микола Гордієнко, Григорій Іващенко, Марія Саричева, Алла Поплавська, Олег Шекера, Микола Федоренко, Віктор Тищенко, Віталій Омельченко, Євген Калін, Дмитро Волох, Сергій Гармаш, Олександр Головань та Надія Карпова з ансамблем – для поїздки на ярмарку в Прилуки.

Вперше в нашій поїздки була Олена Миколаївна Горбунова. Вона одразу звернула на себе увагу: приваблива чорнява жінка з довгою косою. З'ясувалось – Олена переселенка з Луганська, майже півтора роки мешкає в Ірпені. За фахом – медичний працівник, тривалий час працювала операційною сестрою. Знайшла загальні теми для спілкування з усіма земляками, ділилась враженням від нашої поїздки. Більше всього її здивували щирі та теплі стосунки між членами земляцтва. А доброзичливістю прилучан вона була просто шокована. Дорогою до Києва розповідала, що на такому яскравому ярмаркуванні вперше. Сподобалося все – українські пісні, вишиванки, гостинний прийом керівництва Прилук та звичайні посмішки мешканців міста. Раніше про такі щирі стосунки між людьми дізнавалася лише з книг. Цього разу змогла сама оцінити відверту українську душу...

Відкриття Прилуцького міжрегіонального Воздвиженського ярмарку відбулося за присутності міського голови Ольги Попенко, народного депутата України Валерія Дубіля, представників Ніжинської, Прилуцької районних держадміністрацій та рад, депутатів Чернігівської обласної й Прилуцької міської рад, делегації Чернігівського земляцтва, керівників і колективів підприємств, установ та організацій міста.

З вітальним словом до прилучан звернулася очільниця міста. Несподіванкою для городян стала пісня, яку Ольга Попенко виконала з Олександром Дубовиком. Дуєт заспівав легендарну композицію "Два кольори", а в цей час десятки студенток Прилуцького гуманітарно-педагогічного коледжу продемонстрували присутнім майстерно вишиті рушники, кожен з яких був оздоблений майстринями різних мікрорайонів міста.

У Прилуках на Воздвиження

Потім кожен з гостей розпочав свою особисту мандрівку алями демонстрацій та продажу продукції сільськогосподарської, переробної та легкої промисловості. Можна було скуштувати силу-силенну усіляких наїдків, легенда української кухні – Пан Вареник люб'язно вітав городян на алеї Любові Забашти, послухати гарну українську пісню або подивитись виступи самодіяльного чи професійного художнього колективу. Крім розважальних локацій, нас чекали й суспільно-важливі. Так, з-поміж усіх куточків виділялась презентація

"Ярмарок проектів Громадського бюджету", організований відділом економіки міської ради.

Користуючись нагодою, ми зустрілись з завідувачкою створеної в 2012 році з ініціативи земляків Шевченківської світлиці при Центрі творчості дітей та юнацтва Ольгою Авдейчик. Передали книги, які можуть бути використані для оновлення експонатів музею. Ольга Іванівна розповіла, що Шевченківська світлиця активно працює, поповнюється новими добірками книг та документів про творчість Т.Г. Шевченка. Змінюються форми спілкування з дітьми, значно більша увага надається активній мотивації екскурсантів, коли діти самі шукають цікаві сторінки біографії митця, готують опитування один для одного, користуючись, в тому числі, сторінками Інтернету. Саме тому сьогодні Шевченківській світлиці вкрай потрібні технічні засоби – комп'ютерна та демонстраційна техніка. Тепер нашому осередку треба вирішувати, як допомогти колективу в питанні її технічного оснащення.

Час, відведений на святкування, сплинув швидко і хоч так хотілося побути на святі ще довше, але потрібно було вирушати в зворотну дорогу. З почуттям невеличкого суму, але з теплотою в серці і повними кошиками сувенірів і ярмаркових смаколиків, ми вирушили на Київ.

Від імені всіх учасників поїздки висловлюємо щирі подяку керівнику нашого осередку Павлу Кривоносу за надану чудову можливість відвідати наше рідне місто, зустрітись з земляками і відчутти свою причетність до таких добрих і важливих справ, які є метою діяльності Товариства "Чернігівське земляцтво".

**Алла ПОПЛАВСЬКА,
Людмила ТИМОФІЄВА,
Марія САРИЧЕВА**

Столиця мого дитинства, його колиска – село Олександрівка на Корюківщині. Часто згадую його, ровесників. Знову й знову постають у пам'яті дорогі мої батьки – тато Григорій Федосійович, фронтовик, до війни заврайвно, а після Перемоги партійний працівник в Корюківці, і мама Ольга Василівна, яка дуже рано пішла у вічність.

Обоє ще задовго до війни працювали в рідному селі вчителями і зуміли привити мені й сестричці Галині любов до праці на землі, бо належали до хліборобського роду. Тож і ми рано прилучилися до роботи в колгоспі. Я возив конячкою воду на поле, боронував зорані ниви. Тоді, знаєте, була в селі якась піднесеність, всім хотілося швидше забути окупаційне лихоліття.

Згодом разом з другом Сашком Карпінським сиділи за одною партією – це вже в шостому класі, коли вчилися в Корюківці, де мій батько працював другим секретарем райкому партії. Так дійшли й до випускного класу. Все частіше замислювалися, куди піти далі з атестатом зрілості.

Якось Сашко завітав до мене. І знову заговорили про те, куди піти вчитися. А тут якраз батько на порозі, саме з поля повернувся, обвітрене обличчя, чоботи в пілюзі. І одразу запитує: куди ж ви, хлопці, далі? Ми в один голос: або в політехнічний, або в сільськогосподарський. А батько впевнено: ви довго не думайте, краще подивіться, як тяжко люди працюють на полях і фермах, надія на вас, молодих, потрібна техніка, механізми, які б вивільнили наших людей від виснажливої роботи, тож ідіть у сільськогосподарський.

Це й визначило наш вибір. А незабаром ми вже були студентами факультету механізації сільсь-

Напередодні ювілею В'ячеслав Григорович Лисенко зібрав земляків біля станції метро "Арсенальна". Ми добре знали його життєві досягнення. За 47 трудових років наш земляк пройшов шлях від головного інженера МТС та директора лукомеліоративної станції до заступника голови Держагропрому та міністра сільського господарства і продовольства України. Обирався депутатом Верховної Ради УРСР двох скликань. Нагороджений орденами Леніна, Жовтневої революції, Знак пошани. Отримав звання заслуженого працівника сільського господарства України. Все це не впало з неба. Тому так цікаво було всім послухати його розповідь про себе...

ЖИТТЯ прожити...

когосподарського інституту, який через кілька років став академією.

Згадую ті роки, згадую свого вірного друга Олександра Карпінського й мимоволі втираю сльози. Він стрімко набирав висоту. Успішно працював в Івано-Франківській області, згодом перейшов до Києва,

став заступником голови "Укрсільгосптехніки". А 2008 року несподівано пішов у засвіти. На горі родині, друзям, яких у нього було багато...

Я ж починав свій трудовий шлях на рідній Чернігівщині. Як відомо, в 1953 році тодішня влада вирішила підкріпити сільське господарство інженерами з міських підприємств. Та більшість із них тільки й думали про те, як повернутися до міст на насиджені місяця.

Саме такого я й замінив на Новобиківській МТС. Виявилось, що серед технічного люду там я був один з вищою освітою. І рік роботи на тому острівці технічної служби не

пройшов марно: я освоїв різні механізми, а головне – навчився працювати з людьми. І через рік мене призначили головним інженером Малодівицької МТС – знову на місце міського попередника, що наживав п'ятами на Київ. Не хвалюся, але через два роки станція стала надійною технічною підмогою для тамтешніх господарств.

А тут нове призначення. Викликають мене в обласне управління сільського господарства й кажуть: ми організуємо п'ять лукомеліоративних станцій, Більмачівську на Бахмаччині пропонуємо очолити вам. Ну, довго думати не довелося, все ж то була вже самостійна робота, треба випробувати себе в новій ролі. А незабаром з головою поринув у нову господарську круговерть.

Хтось думає: ну, росте собі трава на луках й хай росте.

Але насправді земля й там потребує системного догляду. Тож у нашому розпорядженні були екскаватори, інша важка техніка, в кожному районі діяв спеціальний наш загін. Мабуть, ми працювали непогано, вийшли в передові, тому й запросили мене в 1962 році

до спеціалізованого тресту Держводгоспу України.

На посаді начальника виробничо-технічного відділу трудився лише рік. Партія взяла курс на поповнення своїх кадрів за рахунок спеціалістів-господарників. Отак і я опинився на посаді інструктора сільськогосподарського відділу ЦК партії. І почалися нові випробування. Ледве увійшов у курс справ, як знову опинився в "Укрсільгосптехніці", щоправда, вже на посаді заступника голови об'єднання. Ще рік – і знову повернення в ЦК на посаду заступника завідуючого відділом. А там дещо несподіваний поворот долі.

Ішов 1972 рік. Кримському обкому партії потрібен був секретар з питань сільського господарства. Підбирали кадри на такі посади тільки з погодженням із ЦК КПРС. Кримчани висловили бажання, аби на ту посаду було відібрано лише киянина, не з якогось обласного центру. Отак я й поїхав у Крим на цілих п'ять років, які вважаю вдалими.

Буквально з перших кроків зацікавився станом садівництва й виноградарства. Виявилось, що в цих галузях накопичилися певні проблеми. Саме тоді розпочалася робота по переведенні виноградників на привиту культуру. Адже практично всі виноградники були вражені філоксерою, площі під ними швидко скорочувалися. Доводилося рятувати цю характерну для півдня культуру від загиби, і нам вдалося побороти страшну хворобу. Довелося займатися й будівництвом. Так, у Феодосії ввели цех по ремонту глибинних насосів, постійно займалися спеціалізацією виробництва.

Пізніше, працюючи на посаді начальника Головного управління з садівництва, виноградарства і виноробної промисловості України, я широко використовував свій кримський досвід. За 70–80-ті роки була створена вся інфраструктура для її функціонування. Це було дійсно науково-виробниче об'єднання з замкнутим циклом – від науки до готового продукту. В "Головпродвинпром", що мав статус Міністерства, входило 486 спеціалізованих радгоспів, виробничих підприємств, наукових і будівельних організацій. Працювало 274 тисячі людей. Як і кожен член Уряду, я неодноразово бував

в Олександра Павловича Ляшка. Він з розумінням ставився до наших справ, проблем. З великою вдячністю згадую багатьох керівників центрального апарату, науково-виробничих об'єднань та радгоспвиртестів.

При створенні в 1985 році Держагропрому України мені на посаді заступника голови було доручено вести забезпечення кадрами, питання аграрної освіти та соціального розвитку села. І відразу довелося займатися наслідками аварії на ЧАЕС.

Перебираючи подумки події, пов'язані з сільським господарством, приходжу до висновку, що аграрна освіта завжди займала значне місце в суспільстві. Як саме агропромислове виробництво, так і аграрна освіта, такі ж різноманітні в своїй специфіці. Працювали вищі навчальні заклади, технікуми й радгосп-технікуми, підготовкою робітничих кадрів займалися навчально-курсові комбінати, класи безпосередньо на виробництві. Відповідно до вимог був розроблений і здійснений комплекс заходів по створенню системи безперервного виробничо-економічного всеобучу. Працювала Рада з професійного й економічного навчання кадрів в АПК.

Україна мала потужну систему навчання. Так, в 1991 році, коли всі вузи перейшли з відання Москви до України, в Держагропромі перебувало 206 закладів аграрної освіти, в тому числі 19 сільгоспінститутів та академій, 120 агроколеджів, технікумів та радгосп-технікумів, 67 навчальних закладів

іншого рівня. Але в нових умовах зберегти їх було надзвичайно важко. Недофінансування освіти сягло найвищого рівня. Постала проблема об'єднання в областях зусиль аграрних закладів освіти, їх праці з урахуванням всіх особливостей регіонів. Адже було видно, що аграрні кадри, особливо в областях з великим обсягом сільгоспвиробництва, відігравали вирішальну роль.

За одинадцять років праці на посадах заступника голови Держагропрому та міністра сільського господарства і продовольства вдалося в неспокійні 80–90 роки зберегти всю навчальну мережу, впровадити у навчальний процес і виробництво передові технології. Я досі згадую з вдячністю колег по роботі в Міністерстві М.Ф. Бойка, В.Ф. Шведова, І.В. Нагорного, О.В. Фурдіяка, В.П. Губаря, О.В. Дащина, М.П. Борисюка, Т.Д. Іщенко, М.П. Хоменко, всіх фахівців управлінь і відділів центрального апарату, працівників об'єднання "Укрсільгоспосвіта".

Багато з моїх колег трудяться й нині, незважаючи на різні труднощі. Сьогодні я з теплим почуттям згадую всіх трудівників наших галузей, з якими випало спілкуватися, вирішувати важливі справи. А ще згадую земляків із рідної Корюківщини, які дали мені крила для життя. Наше покоління було загартоване невтомною працею, воно пройшло суворі випробування часом. Я горджуся, що належу до нього.

**Ілля БОРИСЕНКО
Сергій КРЕКОТЕНЬ**

Незабутнє

Продовження

У неділю 22 червня 1941 року наша сім'я, користуючись чудовою погодою, вирушила до любимого місця відпочинку семенівців – річки Ревни. Я вмовстився на плечах батька, мама несла на руках двомісячну сестричку, а братик весело вистрибував стежиною попереду. Перейшовши річку, ми з батьком зробили у вільхових кущах для мами з сестричкою маленький курінчик, а самі довго купалися у річці, гуляли на луках, звідки принесли матері букет запашних квітів.

ВІЙНА. ЕВАКУАЦІЯ

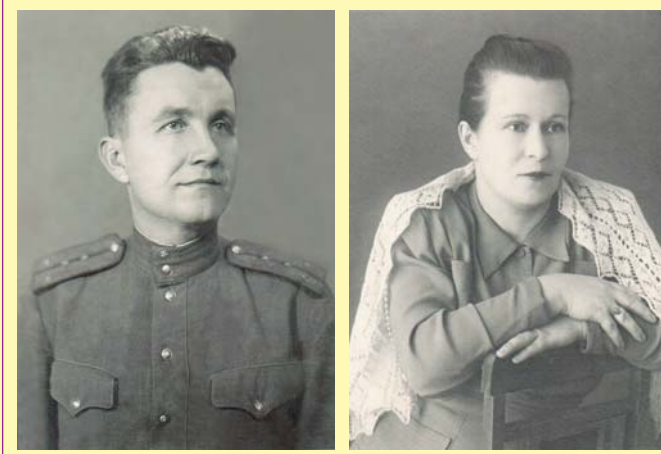
Десь у другій половині дня зі сторони Семенівки до відпочиваючих швидко наблизився вершник, який голосно вигукував: "Війна!" Ця звістка затьмарила день, який так гарно розпочався. Розгублені люди швидко зібралися і гуртом. полинули до селища. Через день батько одержав повістку про мобілізацію.

Не минуло й двох місяців війни, семенівці ще не встигли пристосуватися до реалій військового стану, як ворог наблизився до їхніх осель. Користуючись переважачою чисельністю живої сили і техніки, німецько-фашистське військо у серпні 1941 року швидко просувалося територією Білорусії, небезпечно нависаючи над північними районами України.

Грізне слово "евакуація", яке ще недавно невпевнено витало у людському середовищі, прийняло реальне наповнення. Гарячково збиралися до від'їзду державні установи, підприємства, громадяни, перш за все члени партії, працівники радянських органів, активісти, родини командирів Червоної армії і флоту, євреї та інші, хто не міг жити під п'ятою загарбників.

Коли мама вже завершувала підготовку дитбудинку до евакуації, прибули працівники НКВС і взяли на себе турботу з транспортування дітей у глиб країни та за їхню подальшу долю. Мати і сімейні працівники дитбудинку були відсторонені від роботи. Але мама, яка турбувалася

про безбатьківських дітей протягом трьох років, продовжувала допомагати новим, недосвідченим людям готувати дітей у дорогу аж до дня їхнього від'їзду. Вони відбули останнім пасажирським поїздом, що відійшов із Семенівки до станції Новозибків.

Важко уявити, якого психічного і фізичного навантаження зазнала мама у ті дні. Одночасно з турботами про сиріт їй довелося готувати до евакуації свою сім'ю, беручи на себе відповідальність за збереження життя немовлят, двох малолітніх синів і пристарілих батьків. А серце постійно стискала тривога за долю чоловіка, який перебував у армії.

Від'їжджали якраз на Спаса – 19 серпня. У цей день матері виповнилося 30 років. Хто знав, що на другий день після нашого від'їзду при бомбардуванні Семенівки німецькими літаками одна з бомб влучить у сусідній будинок, де розміщувався невеликий підрозділ військових зв'яз-

ківців, а друга – в наш. Солдати виїхали раніше і, як і ми, уникали бомбардування. Згадую їх тому, що пізніше доля звела нас з ними у критичній ситуації, що склалася під час подорожі.

На день нашого від'їзду основна маса семенівців, які наважилися евакуюватися, вже була в дорозі. Тому матері дісталася чи не найгірша із підвод, вилучених із колгоспів району. Коник являв собою захарчовану коростяву тваринку, на яку жалко було дивитися. Такими ж були віз і збруя. Мама разом з бабами Грунею і Наталкою поклали на віз вузли з одягом, ковдри, подушки, посуд, речі, необхідні для догляду за дитиною. Баба Груня поклала свої і дідові речі. З харчів взяли мішечок сухарів, торби з борошном, крупами тощо. Брало саме необхідне, бо на возі треба було розмістити немовля і нас, хлоп'ят.

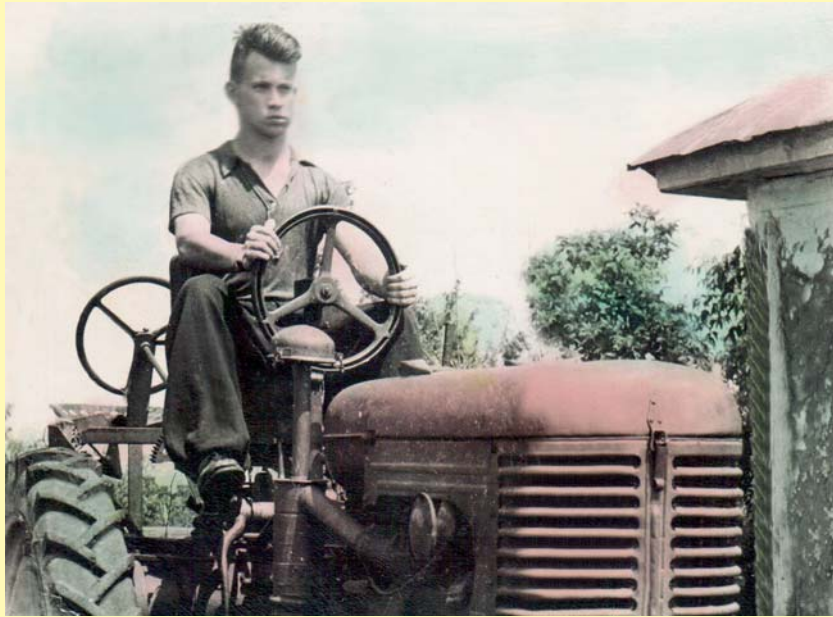
Повертаючись додому із взуттєвої фабрики, до нашої оселі зайшов дід Антон. Побачивши, що все вже готове до від'їзду, він тремтячим голосом заявив мамі і бабі Груні: "Не буду заходити додому, бо звідтіля ви мене не діждетеся. Давайте скоріше рушати".

Дивлячись на нашу дружну сім'ю, попросилася евакуюватись разом сусідка по квартирі мати-одиначка єврейка Валентина Фортель. Одержавши згоду, вона зібрала нехитрий скарб у дитячу коляску і з немовлям на руках рушила в дорогу.

Ми, хлопці, сиділи на підводі, сестричка лежала на подушці. Можливо, напруга, яка охопила сім'ю, якимось чином передалась дитині і вона весь час спала, не заважаючи дорослим. Наблизив-

шись до вулиці, де жила зі своєю матір'ю баба Наталка, ми із боєм розсталися з нею і рушили холменським шляхом на південь. Поруч, не вміщуючись на дорозі, сунула безкрая валка машин, підвод, людей з тачками, дитячими колясками і просто піших, нав'ючених рюкзаками, мішками, торбами тощо. Евакуювалася Семенівська МТС, гуркотіли трактори, які тягли комбайни, молотарки, плуги. Ми, діти, з острахом дивилися на ці металеві потвори, вдихали гаряче смердюче повітря від розпечених двигунів, але це не пригнічувало нашу дитячу цікавість.

На возі були тільки ми, діти, дорослі йшли пішки. Конячка

ледь переставляла ноги і ми у сутінках заночували на узліссі неподалік Холмів. Повечеряли і, встеливши землю товстим шаром соснових шпильок і ряднами, полягали спати. Всі настільки втомилися, що поснули зразу, не звертаючи уваги на підступні уколи шпильок. Кінь пасся неподалік воза, біля нього дрімив дід. Нічне стало для нього протягом всього нашого походу постійним обов'язком, бо важко уявити, що б сталося із сім'єю, якщо б коника вкрали або з ним скоїлося якесь інше лихо.

Вранці рушили далі. За Холмами виїхали на шосе Чернігів – Новгород-Сіверський, яким також котилася лава біженців. Діставалися до переправи через Десну польовими дорогами, які добре знав дід, перебуваючи у цій місцевості на шевських заробітках. Черга на паром була дуже велика, переправилися лише поночі.

Далі наш шлях пролягав через Короп на Кролевець, де жила мамина подруга по навчанню у Глухівському педагогічному училищі. Вона радісно зустріла нас, нагодувала, затопила лазню і влаштувала на відпочинок. Гостювали цілу добу.

Пізно ввечері мати з подругою сиділи за столом й вели невеселу бесіду, часом невтішно плакали. У обох чоловіки на фронті. Мама одержала від батька у липні лише одного листа. Щоб перехитрувати воєнну цензуру, він писав, що бачив Йосипа Олександровича, тобто самого себе, у воєнному таборі під Харковом. З тієї пори сплило чимало води і, як за воєнного часу, з ним могло будь що статися.

На питання подруги, куди прямує сім'я, мама відповіла – до того місця,

куди зможемо дістатися наявним транспортом і вистачить сили йти пішки. А план був іншим. У 1939 році батько був учасником операції з приєднання до України і Білорусії західних районів, які до того часу перебували під Польщею. При зустрічах з підрозділами німецько-фашистської армії він бачив, наскільки вони були добре організованими і озброєними. Тому, будучи реалістом, він припускав, що у разі війни перебіг подій на її початку може бути не на користь Червоної армії. Враховуючи це, батько перед мобілізацією наказав матері евакуюватись на Урал до Свердловська, де жили далекі родичі. Але вже ставало ясно, що в умовах, що склалися, намічена ціль нереальна.

Виїхали рано. Мамина подруга поклала на віз торбу з хлібом та іншими харчами. Подруги обнялися, з сльозами на очах побажали одна одній вижити у страхітливому буревії війни.

Залишаючи Кролевець, ми не знали, що невдовзі дорогою, якою ми їхали, пройде танкова група німецького генерала Гудеріана, що за Конотопом з'єднається з військами генерала Клейста, завершивши оточення чотирьох радянських армій Південно-Західного фронту, що обороняли Київ.

Чим далі на схід валка біженців перетворилася у потік, що виплеснувся за межі доріг і котився полями із вже стиглим урожаєм. А попереду, ззаду, праворуч і ліворуч, далеко і близько, вдень і вночі горіли хліба – ті, хто засіяв ниви і виростив урожай, виконували наказ – нічого не залишати ворогу. Від ворога уганяли гурти худоби. Неквалітивно йшли вели-

чаві корови-сементалки, із їхнього вимені цівками витікало молоко. Дівчата-погоничі бігали поміж біженцями й благали: "Людоньки, здоюйте молоко, бо пропадуть корови. Здоюйте!". Користуючись такою можливістю, мама надоявала бідончик запашного молока і підгодовувала ним малятко, бо свого материнського у неї з кожним днем ставало менше і менше.

Майже постійно протягом дня і вночі на значній висоті летіли на схід величезні зграї німецьких бомбардувальників. Обтяжені смертельним вантажем, вони видавали характерний погрозовий звук: "Йду, йду, йду". З часом ми побачили серед глибоких вирв остови згорілих автомашин, тракторів, уламки возів, а на узбіччі свіжі горбки могил.

Фашисти здійснювали всебічний психічний тиск на людей. Весь час вони скидали з літаків листівки, в яких хвалилися своїми перемогами на фронтах, запевняли, що сталінська влада от-от впаде, призивали населення не покидати свої домівки, сіяли антисемітизм, невпевненість і паніку.

Одного дня ми стали свідками такої гидкої витівки фашистів: зі сходу над колоною біженців пронеслися два літаки з червоними зірками на крилах. Люди давно не бачили своїх захисників і зраділі привітно кричали, махали хустками, кидали вгору кашкети. Трохи пролетівши, літаки розвернулися і вдарили по колоні з кулеметів. Траси куль влучили у підводи, що їхали попереду нас, в автомобілі, цистерни з паливом. Одна цистерна вибухнула, вогонь охопив все, що було навкруги. Серед вогню металася очманілі люди і коні.

Свою чорну справу робили диверсанти. Десь за Глуховом під вечір назустріч валці біженців вискочив мотоцикл і озброєні міліціонери почали кричати, що попереду викинуто німецький десант і треба негайно повертати назад. Стрибаючи через придорожні канави й прориваючись через кущі, підводи ринули назад. Дід, зважаючи на стан нашого возу, не ризикнув здійснювати подібний маневр, а звернув на польову доріжку, що вела до переліску. За нами повернули декілька інших підвод. Ніч пройшла спокійно, але ніхто не спав. Коли вранці підводи обережно наблизились до дороги, зустрічні місцеві жителі сповістили, що ні про який десант вони не чули, мабуть, нас злякали провокатори. Такі випадки траплялися не раз і люди, переборюючи страх, вже не реагували на них.

(Далі буде)

Геннадій ПЕТРАНЬОВ

↔ 1

Нарешті настає урочиста хвилина відкриття. Звучать вірші у виконанні ведучих. До слова запрошується митрофорний протоієрей Михайло Якубів, настоятель храму Святої Покрови. Це у її дворі свого часу земляцька делегація посадила сад, що радує прихожан плодами й нині, це туди любив заходити незабутній Іван Плющ. Священник щедро окроплює згуртованих людей, піднімається на сцену і виголошує коротке слово про Святу Покрову, матір козацьку. Виспівують церковні дзвони, весело злітає вгору кропило і щедрі краплі святої води вкривають сотні людей.

Слово надається міському голові Анатолію Ліннику. Ніжинці вже вдруге поспіль обирають його на цю посаду, бо зрозуміли, що молодий керівник дбає не про партійні інтереси, а про велику громаду, що навіть при куцому бюджеті прагне навести лад у багатогалузевому господарстві, бачити історичну перспективу розвитку міста з такою славетною багатовіковою минувшиною – не дарма ж саме Ніжин увійшов до списку семи міст-чудес України.

– Дорогі земляки, – звернувся до присутніх Анатолій Валерійович. – Я щиро дякую всім вам за те, що ви бережете добре ім'я свого міста, примножуєте добрі справи навіть у наш нелегкий час.

У короткому слові народний депутат України Олександр Кодола, вихованець і обранець ніжинців, подякував усім за підтримку, за громадянську активність, без якої не вирішується жодна державна справа.

З вітальним словом звернувся до ніжинців і очільник столичного Чернігівського земляцтва Віктор Ткаченко. Він розповів про історію створення потужної громадської організації, пообіцяв і надалі допомагати громаді у всіх справах. До речі, саме завдяки відчутній фінансовій підтримці Чернігівського земляцтва нещодавно було завершено ремонт спортивного комплексу в місті над Остром.

А далі на площі піднялася спра-

вжня веселка народних талантів. Колона лицарів у древніх бойових строях не тільки пройшла між людьми, а й потішила короткими поєдинками. Прогарцювали на конях два козаки. Замайорили барвистими українськими строями артисти колективів "Вікторія" та "Калинонька", вихованці місь-

культури. І нарешті ведуча дійства оголосила:

*– Мерщій-бо на ярмарок всі поспішайте,
Купуйте, милуйтеся,
танцюйте та грайте!*

ПОКРОВСЬКА ВЕСЕЛКА

Делегація гостей на чолі з мером рушила на оглядини ярмаркових павільйонів. І хоча нинішній Ніжин не може похвалитися здобутками великих підприємств, як це було чверть віку тому, все ж окремі колективи вижили й працюють на Україні. Як знаменитий олійжиркомбінат чи консервний комбінат. Як авіаційний центр Міністерства з надзвичайних ситуацій на чолі з полковником Іваном Коробкою, що концентрує роботу колег із Києва, Львова, Харкова тощо. Словом, є чим гордитися ніжинцям і в наші часи, є що показати у святкові дні. Як ті ж роботи місцевих художників чи гончарів. Як неповторний козацький куліш біля церкви Всіх Святих, де господарював поруч з іншими

її настоятель, відомий волонтер, почесний громадянин Ніжина отець Сергій.

Традиційний ярмарок удався на славу. Він ще раз показав невмирущість народної традиції, віру ніжинців у щасливе майбутнє в незалежній Україні.

Валерій КИЧКО,
редактор газети "Вісті"
Фото автора та
Марини БОРИС

Нещодавно в Одеському Будинку офіцерів відбулась зустріч бойових друзів та засідання круглого столу з питань соціального захисту ветеранів та подальшого розвитку ветеранського руху в Україні. Захід був присвячений 60-річчю утворення Одеської міської організації ветеранів війни-однополчан.

Пам'ятна зустріч

У складі делегації ветеранів, яка прибула до Одеси, було 25 учасників бойових дій із Києва, Київської області, Харкова, Чернігова, Черкас, Білої Церкви. Вони представляли об'єднання ветеранів війни в Афганістані, В'єтнамі, Мозамбіку, Єгипті, Ефіопії, а також інтернаціоналістів-кубинців та миротворців. Були серед запрошених і члени ветеранського об'єднання Чернігівського земляцтва Сергій Кудін та Віктор Сидельов.

Відкриваючи захід, всіх присутніх привітав голова Одеської міської організації ветеранів війни однополчан генерал-лейтенант в відставці Микола Лейфура. Він розповів про історію створення і діяльності організації.

Перший заступник Голови Ради Всеукраїнської спілки учасників війни Віктор Шамрай привітав одеських побратимів з ювілеєм та поінформував про діяльність спілки і стан справ у ветеранському русі.

Під час роботи круглого столу також виступили ветерани-фронтовики Другої світової війни Олександр Попов та Леонід Балакин, які свого часу брали участь у Параді Перемоги.

Про роботу своїх організацій розповіли генерал-полковник у відставці Віктор Стрельников та генерал-лейтенант у відставці В'ячеслав Добровольський з Одеси, а також генерал-майори Володимир Попович (Київ) та Микола Волков (Чернігів).

Від імені Київської та Харківської

організацій ветеранів війни ювілярів привітали полковник у відставці Віктор Сидельов і капітан 1-го рангу у відставці Іван Любченко.

Від ветеранського об'єднання столичного Чернігівського земляцтва привітав одеських ветеранів Сергій Кудін.

Про роботу своїх колег розповіли голови районних організацій. Учасників привітали представники Одеської ОДА, міської спілки письменників та інших громадських організацій.

Захід пройшов у теплому това-

риському колі та засвідчив єдність різних поколінь ветеранів-комбатантів, їх вірність традиціям захисників Вітчизни.

Після круглого столу учасники поклали квіти до меморіалу Невідомому матросу, відвідали музей варті №1, зустрілись зі школярами Одеси, які несли там службу.

Потім була цікава екскурсія містом та спілкування між ветеранами.

Сергій КУДІН,
керівник ветеранського об'єднання

ВІД РЕДАКЦІЇ

Минулого місяця на Покрову ми відзначили День захисника України. Указ Президента України від 14 жовтня 2014 року нарешті повернув народу історичне свято, започатковане славними козацькими походами. Колектив редакції саме так ставиться до цієї дати.

Та, на жаль, кілька особливо пильних читачів запідозрили редакцію мало не в антидержавницькій позиції, розмістивши свої коментарі на земляцькому сайті. Микола Коваленко вважає грубою помилкою редакції формулювання "День захисника Вітчизни" замість "День захисника України", як це викладено в президентському Указі. На наш погляд, саме Україна і є нашою єдиною Вітчизною, про що й сказано в матеріалі.

Юрій Пероганич делікатно натякає на те, що "в газеті сталася механічна помилка", але тут же стверджує, що "для більшості українців Вітчизна і Україна є словами-синонімами". То ж його заклик вибачитися перед читачами вважаємо не коректним.

Наостанок скажемо, що колектив редакції своєю багаторічною роботою довів і доводить вірність Вітчизни-Україні і не збирається хворіти на сепаратизм.

освіту бакалавра, магістра за спеціальністю "інженер-механік" в Університеті Торонто. Працював на алюмінієвому заводі в Америці, в Канаді, а потім, побувавши у відрядженні в Швейцарії, вирішив там оселитися.

В Женеві у Міжнародному інституті менеджменту він працював майже 30 років на різних посадах, в т.ч. і директором інституту. Проводив семінари, конференції, читав лекції по всьому світу. Більше, як у 90 країнах

центр перспективних досліджень, Міжнародний інститут менеджменту в Індії, став співзасновником Європейського форуму з менеджменту у Давосі (тепер Світовий економічний форум). Був консультантом компаній "General Electric", "IBM", "Unilever", "Phillips". Написав понад 100 статей з менеджменту, економіки, політичного середовища та видав ряд книг. Його "Дороговказами в майбутнє", "До ефективних суспільств" та "Залишаюся українцем" сьогодні зачитується молодь.

Завдяки Фонду Богдана Гаврилишина та Фундації польсько-української співпраці ПАУСІ реалізується проект "Активна молодь – успішна громада".

Територіально на Чернігівщині проект відбувся в селах Талалаївка та Безуглівка Ніжинського району, а також Дорогинка, Бакаївка Ічнянського району для учнів 6–11 класів шкіл зазначених сіл. Однак, завершальна його частина, дводенний тренінг та конкурс соціальних проектів була проведена в оздоровчій оселі Богдана Гаврилишина у селі Кошани Козелецького району.

Його наказ для всіх нас "Починайте з великих мрій!" залишається актуальним завжди.

Все життя поряд з ним понад 60 років була його дружина Леоніда Петрівна. Вона стала його опорою в житті, створюючи домашній тил і затишок.

Ми знали про тяжкий недуг пана Богдана раніше, бачили, як нелегко було йому в ложі «України» в день ювілею, але він і його родина гідно приймали вітання. Печально те, що доки готувалася

Сьогодні в наш час рідко зустрінеш людину, яка всім своїм єством прагне до побудови кращого, щасливого життя в Україні. Один з них – Богдан Гаврилишин, який перейшов 90-літній рубіж життя у часі, у постійних клопотах про розвиток України, побудову незалежної держави. Будучи громадянином Канади, він залишався патріотом України, працював невтомно, не покладаючи рук і віддаючи їй любов свого неспокойного серця.

Його життєвий шлях – це постійний нестримний пошук втілення задумів у ту місію, яку він обрав для себе змолоду: "Робити все, щоб Україна піднялася на ноги і стала незалежною державою". Це і участь у створенні Міжнародного інституту менеджменту у Києві у 1990 році, а пізніше – заснування Благодійного фонду Богдана Гаврилишина, метою якого є підтримка талановитої молоді, яка змінить і зміцнить Україну.

19 жовтня в Національному палаці мистецтв «Україна» відбулося святкування 90-х роковин з дня народження Богдана Дмитровича. У переповненому залі звучали нескінченні привітання ювіляру: нагорода від Президента України – орден Свободи, від Патріархату УПЦ (КП) – орден Святого Миколая Чудотворця, найщиріші вітання від Міністерства освіти, Міністерства молоді та спорту України, дипломатичних представництв, зокрема Канади, Швейцарії, а також директора Фонду Богдана Гаврилишина Олени Бекренєвої та інших. Всі виступаючі випромінювали енергію світла, краси, витонченості, як і сам ювіляр.

Життя прожити – не поле перейти, а воно – те поле, було широким і кам'янистим. Будучи вихідцем з села Коропець на Тернопільщині, він у 1943 році опинився у Німеччині у таборі для переміщених осіб, а потім Канада – працював лісорубом, організував вечірні класи для українців. Згодом здобув

Мистецтво ЖИТТЯ

зустрічали його з радістю, а особливо в Австралії, Індії і, звичайно, Україні.

Після здобуття Україною незалежності намагався допомогти країні, працював радником президентів, голів Верховної Ради, а також заснував тут низку неурядових організацій. Він як міг спрямовував всі зусилля на розвиток України. Застерігав політиків від авантюризму, а сам був великим мрійником.

Маючи ступінь доктора філософії в галузі економіки, він став почесним доктором права, професором у багатьох університетах Канади та України, був членом багатьох міжнародних освітніх організацій. Очолював фундацію "Відродження" в Женеві, створив Міжнародний

стаття про Богдана Дмитровича, він 24 жовтня 2016 року залишив цей світ. Останні хвилини свого життя Богдан Дмитрович провів у родинному колі у своїй квартирі в Києві. Ми сумуємо разом з рідними, разом зі всією Україною.

Ганна СКРИПКА

Талалаївщина футбольна

Що може бути кращим для гармонічного розвитку молоді, як не заняття спортом?! Саме тому ось уже четверте літо поспіль на Талалаївщині проводиться відкритий чемпіонат Талалаївського району з футболу. Відкритим він називається в зв'язку з тим, що в змаганнях беруть участь не тільки команди з Талалаївського району, але і з сусіднього Бахмацького, а саме команди з сіл Дмитрівка та Гайворон.

Звичайно, що без підтримки районної влади даний проект був би неможливий, але ще більшої поваги заслуговує голова районної федерації футболу Микола Лихо, який в такий складний для розвитку спорту час не побоявся і взяв на себе відповідальність за дану справу.

Цьогорічний чемпіонат району взяв свій початок ще наприкінці травня місяця і закінчився в останні дні літа. Пройшли змагання на досить високому рівні, про що свідчить той факт, що питання чемпіонства було відкрите до останніх турів змагань. Чемпіоном

району 2016 року стала команда "Совхоз" (смт. Талалаївка).

Але успіхів в проведенні районних змагань для амбіційного Миколи Михайловича стало замало. Тому в цьому році за його ініціативи та підтримки районної влади та місцевих підприємців збірна команда Талалаївського району вперше за роки незалежності України змогла заявити про себе в першості Чернігівської області з футболу. І можна з гордістю сказати, що успішно. Талалаївські спортсмени показали непоганий рівень футбольної підготовки, що підтверджує вихід команди до фінального етапу розіграшу першої обласної ліги, в якому з шести команд (Варва, Прилуки, Талалаївка, Корюківка, Городня та Бахмач) і визначиться переможець змагань.

Члени Прилуцького відділення земляцтва родом з Талалаївського району не могли залишити поза ува-

гою такі починання своїх земляків, намагаючись уже не вперше по-можливості хоч чимось допомогти розвитку спорту в районі.

Цього разу було прийняте рішення допомогти Талалаївській районній федерації футболу в організації та проведенні нагородження переможців та призерів районних змагань з футболу. Заступник голови Прилуцького осередку по Талалаївському району Тарас Чопілко підготував та вручив індивідуальні цінні призи гравцям, які перемогли в номінаціях "кращий воротар", "кращий захисник", "кращий півзахисник", "кращий нападник" та "кращий гравець" чемпіонату Талалаївського району з футболу 2016 року.

Наш кор.

Молодь молодиста

Одним із засновників молодіжної громадської організації "Сільський молодий рух", яка успішно діє в Куликівському районі з 2008 року, є новообраний керівник Куликівського відділення Товариства "Чернігівське земляцтво" у м. Києві, депутат Куликівської районної ради Борис Чуян.

Ця громадська організація постій-

но проводить спортивні, культурні, екологічні та інші заходи, метою яких є сприяння розширенню світогляду сільської молоді, виховання громадської культури, патріотизму, пропагування здорового способу життя. В селі Смолянка Куликівського району особливо популярний футбол, створені і виступають у першості області та району дві команди. В поша-

ні інші види ігрового спорту. Активно долучається молодь до художньої самодіяльності. Нинішньої весни висаджено дорожочинні декоративні саджанці туї навколо стадіону, біля сільської ради, Будинку культури, школи. Молодь живе не минулим, а завтрашнім днем, дбає про майбутнє.

Володимир ЛУЗАН

Що ми знаємо про свій родовід, звідки він почався, які славні пращури ходили по українській землі, прикрашаючи її працею, а то й захищаючи від різних ворогів? Таким запитанням до читачів звертається відомий літератор Леонід Горlach, автор книжки "Проценки Любомудрівські, рід козацький", яку підготувало до друку видавництво "СПД Павленко" і нещодавно віддрукувало ТОВ "Друкарня "Бізнесполіграф".

Якось, уже коли мама відійшла у вічність, схаменулися брати Проценки – Олег, В'ячеслав, Тарас і Юрій, головні герої названої книжки. а чому б було не записати від мудрого діда Петра чи мами з батьком спогади про попередників, де тепер взяти деталі їхнього життя? А взагалі – якого ми роду – родоводу, звідки з'явилися у невеликій мальовничій Любомудрівці? А потому, як у добрих братів водиться, зібралися вони та й вирішили: треба шукати своє коріння, шлях у непам'ять має зупинитися на нашому поколінні.

Тривалий і нелегкий шлях пошуків відновив багато чого з їхньої родинної історії. Проценки з милозвучної Любомудрівки, що у Борзнянському районі Чернігівщини, про яких йдеться у книжці, – це козацька шляхта герба "Корчак".

Славними нащадками і достойними носіями їхнього родинного герба є наші сучасники – чотири брати – Олег, В'ячеслав, Тарас і Юрій.

З особливою увагою і ніжністю автор оповідає про матір братів Проценків Ганну Андріївну, справжню берегиню роду, яка не цуралася ніякої роботи. Була вона рядовою колгоспницею, очолювала ланку, вела домашнє господарство. Та найбільше душі і сил вклала в синів. Удвох з батьком ніби заповзялися вивести хлопців у ве-

лики люди, а тому кожную копійчину вкладали в їхнє навчання.

Грунтовно сказано, звісно, про старшого – Олега, який найбільше зробив для пошуку родинного

Славні продовжувачі свого роду козацького

коріння і появи книжки. В ній – про його численні дитячі пригоди, витівки, пустощі, опанування сільських ремесел, перші трудові уроки. І про те, як, майстерно обходячи усі життєві рифи, бар'єри й перешкоди, мов криголам, домагався свого визнання, успішно досягав нових берегів успіхів, відкривав дорогу своїм меншим братам.

А все почалося з його першого самостійного кроку. По закінченні восьмого класу Мало-Загорівської школи вирішив не йти в дев'ятий, а

ЛЕОНІД ГОРЛАЧ

чимшвидше здобути якусь спеціальність і заробляти самому. Подався в Київський технікум харчової промисловості. Думав, раз харчовий, там завжди можна буде поїсти досхочу. Не довелося. Технікум розформували і Олег разом з іншими першокурсниками подався до Ірпінського гірничоторф'яного технікуму, що неподалік Києва, де почав опановувати технологію виробництва пластмас.

По закінченні технікуму отримав призначення на знаменитий Київський

завод "Арсенал". Але двох його друзів розподілили на завод "Радіоприлад". Після деяких непростих формальностей Олег розпочав свій трудовий шлях пресувальником пластмас на цьому підприємстві, яке стане для нього другою домівкою.

Аж тут про нього армія згадала. Дослужився до старшини роти авіаполку, мав другий клас спеціаліста і через три роки повернувся у свій цех пластмас.

Було це за керівництва видатного організатора, док-

тора технічних наук, Героя соціалістичної праці, депутата Верховної Ради СРСР, члена ЦК КПРС Валентина Арсентійовича Згурського.

У 1976 році студент-заочник Олег закінчив Ленінградський інститут водного господарства й одержав диплом інженера-економіста. З того часу й почався його підйом по службових східцях. Його призначають інженер-нормувальником одного з цехів, заступником начальника відділу праці та заробітної плати заводу "Радіоприлад". А невдовзі його призначають заступником генерального директора з економіки.

Та настають важкі часи – розвал величезного економічно-господарського комплексу, які співпали з досягненням одвічної мрії українського народу – державної політичної незалежності. Олег Проценко робить все можливе для збереження головного заводу "Радіоприлад", який згодом стає ВАТ "Меридіан".

У травні 1996 року його вмовляють перейти заступником генерального директора з економічних питань щойно створеного банкрутно-монетного двору, на якому ще не вистачало зла-

годжених управлінських дій виробничого процесу. Насамкінець Олег Проценко пропрацював у центрі підвищення кваліфікації банківських працівників і пішов на заслужений відпочинок.

Середульший брат В'ячеслав також подався на "Радіоприлад". Розпочав трудову діяльність зубофрезерувальником цеху точної механіки. Далі – майстром оснастки, старшим майстром, заступником начальника цеху, заступником начальника і начальником всього виробництва заводу. У 1978 році закінчив Київський політехнічний інститут за спеціальністю "Прилади точної механіки" Згодом його обирають головою правління ВАТ "Меридіан" імені С.П. Корольова. На цій посаді він працює й нині.

В'ячеслав Олександрович кандидат технічних наук, заслужений машинобудівник України, лауреат

Державної премії України в галузі науки й техніки.

Протоптанами стежками спершу пішов і середульший Тарас. За порадою Олега він вчиться у профтехучилищі заводу "Радіоприлад", потім вступає до знайомого Ірпінського гірничо-торф'яного технікуму.

А потім у його житті стався несподіваний поворот. Після служби в армії старший сержант – командир взводу раптом іде працювати до ЛТП-12 (лікувально-профілактичне підприємство, де лікують і працюють алкоголіки). Через два роки його призначили начальником виробництва цього закладу.

Країні вкрай стала потрібно чітка система економічного захисту. У цей скрутний момент доля покликала Тараса на захист інтересів держави. Він іде працювати старшим оперуповноваженим податкової міліції, згодом стає генералом податкової служби, працює проректором Податкової академії, захищає кандидатську дисертацію, а потім і докторську.

Найменший, четвертий брат Юрій по закінченні школи мав намір податися до Ірпінського індустріального технікуму. Не вдалося. Дядько Григорія допоміг влаштуватися в профтехучилище на базі також "знаменитого й таємничого у ті часи заводу ім. Артема". По його закінченні з червоним дипломом фрезерувальника п'ятого розряду йде працювати на Київський мотоциклетний завод. Невдовзі 25-річного хлопця призначають начальником

цеху. І все ж його манить завод Корольова, до братів...

Повернувся на "Меридіан". Підставив своє молоде міцне плече брату В'ячеславу, аби уникнути остаточного краху підприємства. І понині займається чи не найважливішим для заводу – пошуком ринків збуту продукції.

Водночас брати ведуть активну громадсько-патріотичну й меценатську роботу в рідному краю, який не забувають. Вони допомагають школам, в яких вчилися, медичним закладам, державним і культовим установам, музеям, у виданні книг земляків тощо. Словом, вони справжні добросії, бо уболюють за рідний край не на словах, а на ділі.

А, закипіла, забунтувала козацька кров спершу в душі старшого брата Олега і тому він свого часу вирішив іти дорогою предків-козаків. Нині він, генерал-отаман, перший заступник Верховного отамана Київського товариства українського козацтва. За ініціативи братів на ВАТ "Меридіан" діє козацький осередок, який очолює В'ячеслав Проценко, отримавши звання генерал-осаула. Тарас став генерал-осаулом, Олег – генерал-хорунжим. Всі вони є славними продовжувачами справ свого козацького родоvodu.

І брати Проценки роблять це. Вони долучилися до великої родини – Чернігівського земляцтва у місті Києві, стали активними його членами. Мало того, Юрій Олександрович п'ятнадцять років очолював його Борзнянське райононе відділення, записавши на його рахунок десятки добрих справ. А Олег Олександрович уже багато років очолює земляцьку ревізійну комісію.

Книжка немала за розміром – в ній майже чотириста сторінок. Автор виконав титанічну працю, частково окресливши історію двох родів, створивши цей розлогий, чудовий життєпис чотирьох братів, які досягли певних успіхів і вершин у сучасному суспільному житті України.

Щит віщого Олега

У давні часи Київські купці плавали до Царгороду – столиці Візантії. Це було найбільше і найбагатше місто у середньовічній Європі. Торгувалося добре, та візантіїці обкладали наших купців величезними податками, щораз більшими. Закричав один бувалий чоловік: "Не гаймо часу! Ходімо на Гору і про все скажемо Олегу!.." І всі мужи поспішили на Гору до володаря Олега.

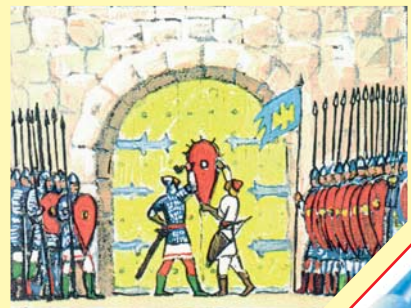
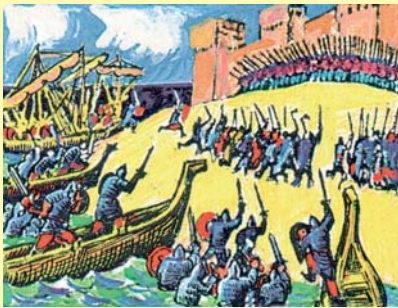
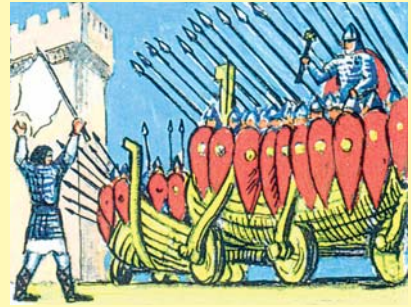
Сказав володар Києва Олег: "Якщо Царгород не почув купців-киян, то він мусить почути всю Русь!"

Величезна рать збиралась з усіх племен Русі та її околиць. Воїни посідали в човни, розпустили мальовані вітрила і попливли вниз по Дніпру.

Пристали до берега бойові лодії і наші воїни пішли приступом на візантійське військо. Але візантійські найманці, добре споряджені, вишколені, відбили напад Русі. Тоді наказав Олег ставити човни на колеса і налаштувати зброю. "Розпускайте вітрила і вперед – на Царгород!". Не вистояло військо проти важких човнів та гартованих стріл Русі. Сказав Олег посланцеві: "Русь бажає чесної торгівлі і доброго миру з Царгородом!" Імператор за добрий мир дав Русі щедрі дари і по чотири гривні срібла на кожного воїна.

А на знак перемоги Олег прибив свій щит на врата Царгорода. Олега ж після походу на Царгород за спритність, хитрість і розум прозвали Віщим Олегом.

Писав і малював
Юрій ЛОГВИН

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія KB №5594
Передплатний індекс 37630
Адреса редакції: 02660, Київ, Броварський проспект, 15, тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua, e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, В.І. Авдеєнко, Л.Н. Горлач (Коваленко), А.Л. Курданов, Т.А. Літошко, П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович, Ю.А. Русанов, М.М. Ткач, В.В. Пушкарєв, В.Є. Устименко, М.І. Халимоненко.

За достовірність фактів, точність імен і прізвищ, географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор **Ганна Скрипка**. Комп'ютерний набір **Ганна Скрипка**.

Верстка, дизайн **Оксана Кисленко**.

Надруковано та зверстано на замовлення товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город". Тираж 1000.